

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА УНИВЕРСИТЕТИ

“ТАСДИҚЛАЙМАН”

_____ А.Умаров

202__ йил “__” _____

“КЕЛИШИЛДИ”

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

202__ йил “__” _____

Рўйхатга олинди: № БД-5111100 – 2.06

202__ йил “__” _____

ДИРИЖЁРЛИК

ФАН ДАСТУРИ

Билим соҳаси: 100000 – Гуманитар
Таълим соҳаси: 110000 – Педагогика
Таълим йўналиши: 5111100 – Мусиқа таълими

Фан/модуль коди DirM1004	Ўқув йили 2020-2021	Семестр 4	ECTS - Кредитлар 6	
Фан/модуль тури Мажбурий	Таълим тили Ўзбек		Ҳафтадаги дарс соатлари 6	
1.	Фаннинг номи	Аудитория машғулоти (соат)	Мустақил таълим (соат)	Жами юклама (соат)
		Дирижёрлик	90	90
2.	<p>I. Фаннинг мазмуни</p> <p>Фанни ўқитишдан мақсад – мусиқий таълим йўналиши талабаларини бадиий-ижрочилик томонларини пухта ўзлаштирилишига, талабаларнинг кўшиқлари репертуарини хилма-хил шакл ва характердаги ранг-баранг асарлар билан бойитиб боришга алоҳида эътибор берилган.</p> <p>Дирижёрлик фанида талабалар турли ўлчов, метр ва услубларда яратилган асарларни таҳлил қилиш, унга тўғри дирижёрлик қилиш, уларни хорга ўргатиш назарияси ва амалиётини ўрганадилар. Бу фан бўлажак дирижёр, хор раҳбари ва мусиқа ўқитувчисининг шаклланишида қўйиладиган барча талаблар ҳисобга олинган, ҳамда уни амалий эгаллаш учун репертуарлар белгилаб берилгани кўзда тутади.</p> <p>Фаннинг вазифаси – талабаларни миллий истиқлол ғоялари руҳида тарбиялаш ва уларни дунё стандартлари талабларига жавоб бера оладиган юқори малакали мутахассис қилиб етиштириш;</p> <ul style="list-style-type: none"> - талабаларнинг бадиий дидини ривожлантириш, хор асарларининг бадиий қимматини ва уларнинг ижросини тўғри баҳолай олишга ўргатиш; - дирижёрлик техникасининг сирларини ўргатиш, дирижёрлик малакаларини ҳосил қилиш, интерпритация; - мусиқа педагогикасининг тизимлилиқ, изчилик, оддийдан – мураккабга ўтиш, индивидуал ёндашиш ва гуруҳ билан мулоқат ўрната олиш каби дидактик тамойилларига амал қилишни ўргатиш; - бадиий ижронинг мукамал вариантини олдиндан эшита билиш ва унга эришиш устида ражали иш олиб бора олишга ўргатиш. <p>II. Асосий назарий қисм (маъруза машғулоти)</p> <p>Ўқув режада маъруза машғулоти режалаштирилманган</p> <p>III. Лаборатория машғулоти буйича кўрсатма ва тавсиялар ((Амалий машғулоти), (Семинар машғулоти), (Курс иши),</p>			

(Мустақил таълим) ўқув режада кўрсатилган тури (номи) бўйича
ёзилади)

Лаборатория ишлари учун кўйидаги мавзулар тавсия этилади:

1. Дирижёрлик фанига кириш.
2. Дирижёрнинг туриш ҳолати ва ишчи ҳаракатлари.
3. Дирижёрларнинг бир биридан амалий фарқи.
4. Ўлчамлар (софда улчамлар, мураккаб улчамлар)
5. 2/4 ўлчамдаги асарларда дирижёрлик ҳолатини ўрганиш кўникмаларини шакллантириш .
6. 3/8 ўлчамдаги асарларда дирижёрлик ҳолатини ўрганиш кўникмаларини шакллантириш .
7. 3/4 ўлчамда амалий машқлар бажариш.
8. 3/4 ўлчамдаги асарларда дирижёрлик ҳолатини ўрганиш кўникмаларини шакллантириш .
9. 4/4 ўлчамдаги асарларда дирижёрлик ҳолатини ўрганиш кўникмаларини шакллантириш.
10. 5/4 ўлчамдаги асарларда дирижёрлик ҳолатини ўрганиш кўникмаларини шакллантириш .
11. 5/8 ўлчамдаги асарларда дирижёрлик ҳолатини ўрганиш кўникмаларини шакллантириш .
12. 6/4 ўлчамдаги асарларда дирижёрлик ҳолатини ўрганиш кўникмаларини шакллантириш.
13. 6/8 ўлчамдаги амалий машқлар бажариш.

ДИРИЖЁРЛИК БЎЙИЧА ТАХМИНИЙ РЕПЕРТУАР.

«Шамол эшик очади» - халқ қўшиғи. Аёллар хори учун Б.Умеджанов мослаш-н– 2/4.

«Ёшлигим» ўзбек халқ қўшиғи. йигитлар хори учун Б.Умеджанов мослаш-н – 2/4.

«Буғмача билагим» ўзб. халқ қўш Қизлар хори учун Б.Умеджанов мослаш-н – 2/4.

«Бойчечак» Ш.Ёрматов мусиқаси, халқ сўзи – 2/4.

«Қизлархон» ўзбек халқ қўшиғи. эркаклар хори учун Б.Умеджанов қайта иш-н– 2/4.

«Оғо дором» - хоразм халқ қўшиғи. Б.Умеджанов қайта ишлашаган.

«Эллегия» Вильданов мусиқаси – 4/4.

«Дайди-ё» ўзбек халқ қўшиғи. Н.Шарафиев хор учун мослаштирган – 2/4.

«Дилиман» - тожик халқ қўшиғи. Б.Умеджанов хор учун қайта

ишлаган – 3/4.

«Қомузчу - қирғиз халқ кўшиғи. Б.Умеджанов хор учун қайта ишлаган – 2/4.

Жўрли хорлар

И.Хамраев – «Ойжамол» операсидан «Ёр-ёр» - 3/4.

«Теримчи қизлар таронаси» Ш.Рамазонов мусиқаси, А.Исроилов шеъри – 4/4.

Т.Содиқов ва Г.Глиэр – «Гулсара» операсидан «Ёр-ёр», - 4/4.

М.Левиев – «Олтин кўл» мусиқали драмасидан. «Лапар» - 2/4.

В.Василенко ва М.Ашрафий «Бўрон» операсидан «Қизлар тўй хори» - 3/4.

Т.Содиқов ва Б.Зейдман – «Зайнаб ва омон» операсидан «Муборак».

С.Юдаков «Мирзачўл» вокал – симфоник сюитасидан «Гулла – Мирзачўл» - 2/4.

«Гўзал» М.Насимов мусиқаси, Х.Шарипов шеъри – 4/4.

«Алёр» С.Юдаков мусиқаси. Миртемир шеъри -4/4-2 га.

«Истиклол таронаси» Қ.Мамиров мусиқаси. Л.Кўлдошев шеъри. – 4/4.

М.Ашрафий ва С.Василенко – «Бўрон» операсидан – Финал хори – 4/4.

Т.Содиқов ва Г.Глиэр – «Лайли ва Мажнун» операсидан – финал хори – 4/4.

С.Юдаков – «Фурқат» фильмидан «Фигонким» - 4/4.

М.Бурхонов – «А.Навоий қасидаси» - 4/4, 4/3.

Т.Содиқов ва Г.Глиэр «Гулсара» операсидан – Охирги хор – 4/4.

«Дамкўл-дамкўл» афғон халқ кўшиғи. М.Бурхонов хор учун мослаштирилган – 4/4.

«Энди сендек» ўзбек халқ кўшиғи. С.Бобоев хор учун мослаштирилган – 2/4.

«Қилпиллама» ўзбек халқ кўшиғи. Б.Умеджанов хор учун мослаштирилган – 2/4

Лаборатория ишлари мультимедиа қурулмалари билан жиҳозланган аудиторияда ярим академик гуруҳга бир профессор-ўқитувчи томонидан ўтказилиши зарур. Машғулотлар фаол ва интерфактив усуллар ёрдамида ўтилиши, мос равишда муносиб педагогик ва ахборот технологиялар қўлланилиши мақсадга мувофиқ.

IV. Мустақил таълим ва мустақил ишлар

Мустақил таълим учун тавсия этиладиган мавзулар:

1. Дирижёрлик фанига кириш.
2. Дирижёрнинг туриш ҳолати ва ишчи ҳаракатлари.
3. Дирижёрларнинг бир биридан амалий фарқи.
4. Ўлчамлар (софда улчамлар, мураккаб улчамлар)
5. 2/4 ўлчамдаги асарларда дирижёрлик ҳолатини ўрганиш кўникмаларини шакллантириш .
6. 3/8 ўлчамдаги асарларда дирижёрлик ҳолатини ўрганиш кўникмаларини шакллантириш .
7. 3/4 ўлчамда амалий машқлар бажариш.
8. 3/4 ўлчамдаги асарларда дирижёрлик ҳолатини ўрганиш кўникмаларини шакллантириш .
9. 4/4 ўлчамдаги асарларда дирижёрлик ҳолатини ўрганиш кўникмаларини шакллантириш.
10. 5/4 ўлчамдаги асарларда дирижёрлик ҳолатини ўрганиш кўникмаларини шакллантириш .
11. 5/8 ўлчамдаги асарларда дирижёрлик ҳолатини ўрганиш кўникмаларини шакллантириш .
12. 6/4 ўлчамдаги асарларда дирижёрлик ҳолатини ўрганиш кўникмаларини шакллантириш.
13. 6/8 ўлчамдаги амалий машқлар бажариш.

ДИРИЖЁРЛИК БЎЙИЧА ТАҲМИНИЙ РЕПЕРТУАР.

«Шамол эшик очади» - халқ қўшиғи. Аёллар хори учун Б.Умеджанов мослаш-н– 2/4.

«Ёшлигим» ўзбек халқ қўшиғи. йигитлар хори учун Б.Умеджанов мослаш-н – 2/4.

«Буғмача билагим» ўзб. халқ қўш Қизлар хори учун Б.Умеджанов мослаш-н – 2/4.

«Бойчечак» Ш.Ёрматов мусиқаси, халқ сўзи – 2/4.

«Қизлархон» ўзбек халқ қўшиғи. эркаклар хори учун Б.Умеджанов қайта иш-н– 2/4.

«Оғо дором» - хоразм халқ қўшиғи. Б.Умеджанов қайта ишлашаган.

«Эллегия» Вильданов мусиқаси – 4/4.

«Дайди-ё» ўзбек халқ қўшиғи. Н.Шарафиев хор учун мослаштирган – 2/4.

«Дилиман» - тожик халқ қўшиғи. Б.Умеджанов хор учун қайта ишлаган – 3/4.

«Қомузчу - қирғиз халқ қўшиғи. Б.Умеджанов хор учун қайта ишлаган – 2/4.

Жўрли хорлар

И.Хамраев – «Ойжамол» операсидан «Ёр-ёр» - 3/4.

«Теримчи қизлар таронаси» Ш.Рамазонов мусиқаси, А.Исроилов шеъри – 4/4.

Т.Содиқов ва Г.Глиэр – «Гулсара» операсидан «Ёр-ёр», - 4/4.

М.Левиев – «Олтин кўл» мусиқали драмасидан. «Лапар» - 2/4.

В.Василенко ва М.Ашрафий «Бўрон» операсидан «Қизлар тўй хори» - 3/4.

Т.Содиқов ва Б.Зейдман – «Зайнаб ва омон» операсидан «Муборак».

С.Юдаков «Мирзачўл» вокал – симфоник сюитасидан «Гулла – Мирзачўл» - 2/4.

«Гўзал» М.Насимов мусиқаси, Х.Шарипов шеъри – 4/4.

«Алёр» С.Юдаков мусиқаси. Миртемир шеъри -4/4-2 га.

«Истиклол таронаси» Қ.Мамиров мусиқаси. Л.Кўлдошев шеъри. – 4/4.

М.Ашрафий ва С.Василенко – «Бўрон» операсидан – Финал хори – 4/4.

Т.Содиқов ва Г.Глиэр – «Лайли ва Мажнун» операсидан – финал хори – 4/4.

С.Юдаков – «Фурқат» фильмидан «Фигонким» - 4/4.

М.Бурхонов – «А.Навоий қасидаси» - 4/4, 4/3.

Т.Содиқов ва Г.Глиэр «Гулсара» операсидан – Охирги хор – 4/4.

«Дамкўл-дамкўл» афғон халқ кўшиғи. М.Бурхонов хор учун мослаштирилган – 4/4.

«Энди сендек» ўзбек халқ кўшиғи. С.Бобоев хор учун мослаштирилган – 2/4.

«Қилпиллама» ўзбек халқ кўшиғи. Б.Умеджанов хор учун мослаштирилган – 2/4

Мустақил ўзлаштириладиган мавзулар бўйича талабалар томонидан асарлар дирижёрлик қилиб, овозларни ёдлаб олиб, уларни куйлаб ва фортепианода чалиб тақдимот қилиш тавсия этилади.

3. V. Фан ўқитилишининг натижалари (шаклландиган компетенциялар)

Фанни ўзлаштириш натижасида талаба:

дирижёрлик фанидан хор санъатининг яратилиш тарихи; хоршуносликнинг назарий тамойиллари; овозлар бўлиши, уларнинг физиологик-психологик хусусиятлари ҳақида *тасаввур ва билимга эга бўлиши*;

- дирижёрлик қилиш, хорда куйлаш жараёни, хор репертуарларини оптимал танлаш; хорга дирижёрлик қилиш техникаси ва хордаги овозлар

	<p>хусусиятига кўра асарларни ажратиб олиш; жамоага раҳбарлик қила олиш хусусиятларини сингдириш ҳамда дирижорлик сирларини ўрганиш; бадиий-ижро услубларидан фойдаланиш ва ижрочилик маҳоратини ўстириш, жамоа бўлиб куйлаш ўқув ва кўникмаларни шакллантириш; ўзбек ва чет эл композиторлари томонидан яратилган энг нодир хор асарлари билан таништириш, бу асарларини профессионал даражада таҳлил эта олиш ва уни жамоа бўлиб куйлай олиш <i>кўникмаларига эга бўлиши керак;</i></p> <p>- дирижёр талабалар хорида танланган асарларни қоидалар асосида куйлаш; овозлар хусусиятига кўра дисфонияга йўл қўйилмасдан овозлар билан алоҳида ишлаш; хор жамоасига раҳбарлик қилиб бошқара олиш <i>малакаларига эга бўлиши керак.</i></p>
<p>4.</p>	<p>VI. Таълим технологиялари ва методлари:</p> <ul style="list-style-type: none"> • интерфаол кейс-стадилар; • гуруҳларда ишлаш; • тақдимотларни қилиш; • индивидуал лойиҳалар; • жамоа бўлиб ишлаш ва ҳимоя қилиш учун лойиҳалар.
<p>5.</p>	<p>VII. Кредитларни олиш учун талаблар:</p> <p>Фанга оид назарий ва услубий тушунчаларни тўла ўзлаштириш, таҳлил натижаларини тўғри акс эттира олиш, ўрганилаётган жараёнлар ҳақида мустақил мушоҳада юритиш ва жорий, оралик назорат шаклларида берилган вазифа ва топшириқларни бажариш, якуний назорат бўйича ёзма ишни топшириш.</p>
<p>6.</p>	<p>Асосий адабиётлар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cathrine Sadolin. Complete vocal technique. 2012. www.Completevocalinstitute.com 296 с. 2. American popular music. Larri Star & Christopher Waterman. Oxford Universite Press. Inc. 2007 3. FUNDAMENTALS OF VOCAL PEDAGOGY AND APPLICATIONS FOR CONDUCTORS NOT TRAINED IN SINGING. Patrick Michael Walders, Doctor of Musical. Arts, 2005. Directed By: Dr. Edward Maclary, College of Arts and Humanitiesyu 4. Тошматов Э. Дирижёрлик. Т.: “, 1998 г. – 5. К.Мамиров, Ж.Саидов «Кўшиқлар: хор асарлари» Таш. 1996 6. Л.И.Уколова“Дирижирование” Моск. 2003 7. Б.Отаев “Дирижёрлик” Таш. 2003 8. У.Рамазанов, К.Бабаджанова М.Курбанова, М.Мамиров “Мустақиллик

даври кўшиқлари” Таш. 2009

9. К.Азимов “Ўзбекистон дирижёрлари” Таш. 2001

10. Д.Хамдамова “Хор дирижёрлиги” Таш. 2010

11.М.Р. Илхомова,Л.Р. Расулова «Дирижёрлик»Шарқ нашриёти матбаа концерни.Ўқув қўлланма.Тошкент 2012 йил

12.Ж.Шукуров “Дирижёрлик” Истиклол нашриёти. Тошкент. 2006 йил

Кўшимча адабиётлар

13. “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармони. 1-илова: “2017-2

14.Ўзбекистон Республикаси Конституцияси – Т.: Ўзбекистон, 2014. – 46

15. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб интизом ва шахсий жавобгарлик ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиши керак. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил якунлари ва 2017 йил истиқболларига бағишланган мажлисидаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг нутқи. // Халқ сўзи газетаси. 2017 йил 16 январь, №11

16. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олийжаноб халқимиз билан бирга курашимиз. Тошкент “Ўзбекистон” – 2017 й.

17. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаравон демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо етамиз. “Ўзбекистон” НМИУ, 2016й.

18. Мирзиёев Ш. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаравонлигининг гарови. “Ўзбекистон” НМИУ, 2016 й.

19. “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида.” Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармони. 1-илова: “2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси”. Халқ сўзи газетаси. 2017 йил 8 феврал сони ва Интернет ресурс: www.lex.uz.

20. Нурматов Х.Н. ва бошқалар. 1-3 синф “Муסיқа” дарсликлари. Т., 2019.

21. Шарипова Г.М. Муסיқа ва уни ўқитиш методикаси. Ўқув қўлланма, Т., “Турон-истикбол”, 2008.

22. Турсунова (Хасанова) Х. “Кўшиқлар сеҳри”. Услубий қўлланма, Тошкент, “Мухаррир”, 2012.

	<p>Ахборот манбалари</p> <p>23. www.tdpu.uz</p> <p>24. www.pedagog.uz</p> <p>25. www.ziyonet.uz</p> <p>26. www.edu.uz</p> <p>27. tdpu-intranet.Ped</p>
7.	<p>Фан дастури Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича Ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгашнинг 202__ йил “__” _____ даги ____ -сонли баённомаси билан маъқулланган.</p> <p>Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 202__ йил “__” _____даги _____ - сонли буйруғи билан маъқулланган фан дастурларини таянч олий таълим муассасаси томонидан тасдиқлашга розилик берилган.</p>
8.	<p>Фан/модуль учун масъуллар:</p> <p>Қ.Б Панжиев - Низомий номидаги ТДПУ, “Муסיқа таълими” кафедраси санъатшунослик фанлари номзоди</p> <p>Г.Р.Исмаилова - Низомий номидаги ТДПУ, “Муסיқа таълими” кафедраси ўқитувчиси</p>
9.	<p>Такризчилар:</p> <p>А.Р.Бахриев - Ўзбекистон давлат консерваторияси “Муסיқий педагогика” кафедраси доценти, психология фанлари номзоди</p> <p>С.М.Тажетдинова- НукусДПИ “Муסיқий таълим” кафедраси доценти</p>